

sche bewerking, die evenwel aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat, is de aangename vorm, waarop de Franschman aan zijn gedachten uiting weet te geven en die in al FOURNIER's werken doorstraalt. FINGER's meeningen onderscheiden zich door oorspronkelijkheid; voor iedere onderstelling, die hij uitspreekt, tracht hij goede gronden aan te geven, die ongetwijfeld voor velen groote aantrekkelijkheid zullen bezitten.

Rotterdam, Sept. 1892.

Dr. T. BROES VAN DORT.

---

## INGEZONDEN.

---

*Geachte Redacteur!*

Dezer dagen zijn de Afdeelingen door het Hoofdbestuur aangeschreven om de goedkeuring te vragen „om alsnog op de raming van 1893 te brengen: „het crediet van f 1000,— sinds jaren uitgetrokken, ten behoeve der Commissie tot „het doen van onderzoekingen, betreffende de behandeling van cholera-lijdens door „middel van verhitte lucht”.

Hetzij mij vergund op te merken, dat het oorspronkelijk voorstel dagteekent van het jaar 1885, dus uit den tijd toen nog nergens bij ons te lande inrichtingen bestonden om cholera-lijdens met verhitte lucht te behandelen.

Nu er echter in den loop van dit jaar op verschillende plaatsen in ons land dergelijke inrichtingen zijn of worden gebouwd (indien ik mij niet vergis ook ten uwent) en de geneeskundigen dus ruimschoots in de gelegenheid zijn proefnemingen daaromtrent te doen, de toenmalige beweegredenen voor het voorstel daardoor zijn vervallen (cf. *Tijdschrift* van 1885, blz. 334 en 717), meen ik, dat het niet raadzaam is, indien de Regeering eventueel aan de bedoelde Commissie het door haar aan te vragen subsidie mocht weigeren, haar („zoo noodig”) alsnog de f 1000.— uit onze schraal voorziene kas toe te staan.

Onder dankbetuiging voor de plaatsing dezer regelen heb ik de eer te zijn

Rotterdam,

25 October 1892.

Uw. Dw.

Dr. SANNES.

---

*Geachte Redacteur!*

Met zeer veel belangstelling las ik in n<sup>o</sup>. 17 van dit *Tijdschrift* het opstel van Dr. R. KRUL, over de vermoedelijke aanleiding der eerste cholera-epidemie te Scheveningen in 1832. Intusschen — met hoeveel scherpzinnigheid uitgedacht, schijnt mij de hypothese, dat die epidemie het gevolg moet zijn van de plundering van een ontmand schip op niet zeer vaste gronden te steunen. De argumenten daarvoor, ontleend aan: 1<sup>o</sup>. het inwisselen van Engelsch goud; 2<sup>o</sup>. den noodlottigen borstrok van PIETER KEUS; 3<sup>o</sup>. den verkoop

van talk door Scheveningsche visschers aan den kaarsenmaker W. HUIJGENS te 's Gravenhage, zijn grondig wederlegd door Dr. D. J. A. ARNTZENIUS in zijn „Brief over de wijze van ontstaan van den aziatischen braakloop te Scheveningen, Amsterdam 1832”.

Hoewel het niet kan ontkend worden, dat ARNTZENIUS, gedreven door zijn zucht om den niet besmettelijken aard der cholera te verdedigen, misschien niet geheel onpartijdig is te werk gegaan bij zijn onderzoek, kan men toch moeilijk geloof weigeren aan zijn pertinente verklaringen, te vinden op blz. 26—32 der aangehaalde brochure.

Wat mij eenigszins heeft verwonderd in het opstel van Dr. KRUL is, dat door hem geheel stilzwijgend is voorbijgegaan een ander goed geconstateerd feit, vermeld in den Brief van Dr. ARNTZENIUS, dat mij voorkomt van hoog belang te zijn. Door hem wordt namelijk medegedeeld (blz. 8—10), dat de eerst aangetaste, L. E. KNOESTER, stuurman op het vaartuig de jonge Pieter, die Zondag 24 Juni 1832 's avonds te 11 uur te Scheveningen aankwam, Vrijdag te voren op de hoogte van Texel, gebrek aan drinkwater hebbende, van een Vlaardingschen vischhoeker een vaatje met Maaswater gevuld verkreeg, van dat water rijkelijk dronk en Zaterdag door diarrhee werd aangetast, waarop hij zeer ziek thuis kwam, terwijl zijn ziekte den volgenden dag in ware cholera overging.

Zou deze omstandigheid, bij het licht der hedendaagsche wetenschap bezien, niet in staat zijn, de ware oorzaak der Scheveningsche epidemie in het licht te stellen? Was dat verstrekte drinkwater werkelijk Maaswater, of was het misschien afkomstig uit de Schelde? Te Gent en andere Belgische plaatsen was de cholera toen reeds heerschende. Dr. ARNTZENIUS betreurt het reeds (zie noot op blz. 9), dat te Vlaardingen geen legaal onderzoek heeft plaats gehad om het verhaal van KNOESTER en het getuigenis van den schipper van den vischhoeker VAN BORGEN te constateeren. Mij dunkt, Dr. KRUL, die zich zoo „onbegrijpelijk moeitevolle nasporingen” heeft getroost, zou een verdienstelijk werk verrichten door het verhaal aangaande het drinkwater ook nog eens critisch te onderzoeken en zoo mogelijk op te sporen, met welke soort van drinkwater men in casu kan te doen gehad hebben.

Dr. SCHMIDT.

---



## BERICHTEN.

---

### BUITENLAND.

**LONDEN.** — Toen LISTER op het einde van April dezes jaars aan zijn betrekking als lecturer bij het Kings College, ingevolge de wettelijke bepalingen, moest vaarwel zeggen, werd besloten, dat hij de chirurgische patiënten zou blijven behandelen. Deze concessie geldt voorloopig slechts voor één jaar, maar het is te hopen, zooals het *British medical Journal* schrijft, dat zij bij haar exspiratie weder zal verlengd worden.